SA'ÎD BİN MENSÛR HORASÂNÎ

Hadîs ve tefsîr âlimi. İmâm-ı Mâlikîn talebelerinden, İmâm-ı Ahmed bin Hanbel'in hocalarındandır. Hadîs ilminde imâm olup, müctehid idi. Üçyüzbinden fazla hadîs-i şerîfi râvileriyle beraber ezberden bilirdi. Horasan köylerinden Cürcan'da doğdu. Babası Mensûr bin Şu'be, künyesi Ebû Osman'dır. Kendisine Talakânî, Belhî, Mervezî ve Horasânî nisbetleri verildi. Çeşitli şehirlerde ilim tahsil edip, talebe yetiştirdi. Mekke'de bulunduğu sırada, 227 (m. 842) senesinde vefât etti.

Sa'îd bin Mensûr hazretleri, ilim öğrenmek için bütün ilim merkezlerini gezdi. Ömrünü, Allahü teâlânın dînini öğrenmek ve öğretmeye vakfeden bu büyük âlim, başta İmâm-ı Mâlik olmak üzere, Hammâd bin Zeyd, Ebû Kudâme, Haris bin Ubeyd, Dâvûd bin Abdurrahmân, İbn-i Ebî Zinâd, Ebû Şihâb Abdürrabbi bin Nâfi', İbn-i Ebî Hâzim, Dâreverdî, Felîh, Ebû Ahvâs, İbn-i Uyeyne, Mehdî bin Meymûn, Ebû Avâne ve zamanının âlimlerinden ilim öğrenip, hadîs-i şerîf rivâyet etti. Mekke'de yerleşerek, hadîs ilminde Hicaz'ın imâmı oldu. Hocalarından öğrendiği ilimleri, yüzlerce talebesine anlattı. Duyduğu hadîs-i şeriflerden seçtiklerini, "Müsned"inde yazarak daha sonra gelen müslümanların istifâdesini kolaylaştırdı. Kendisinden sonra gelen hadîs âlimleri, onun rivâyetlerinde sika (güvenilir) olduğunda ittifâk ettiler. Ahmed bin Hanbel hazretleri onu hadîsteki sağlamlığı dolayısıyla çok överdi. İmâm-ı Müslim, Sahîh'ine yazdığı hadîs-i şeriflerin sıhhatinin Sa'îd bin Mensûr hazretleri tarafından tasdîk edilmiş olmasına dikkat ederdi. Kütüb-i sittenin hepsinde rivâyetleri mevcût olan Sa'îd bin Mensûr'dan, Harb-i Kirmanî, 219 (m. 834) yılında onbin hadîs-i şerîf yazdı. Daha sonra onları ezberledi ve kitap hâline getirdi.

Birçok insanın ilminden istifâde etmek için meclisine koştuğu Sa'îd bin Mensûr'dan (radıyallahü anh), başta Kütüb-i sitte ismiyle ma'rûf altı büyük hadîs kitabının müelliflerden İmâm-ı Müslim ve Ebû Dâvûd olmak üzere, el-Bâkûn vasıtasıyle, Yahyâ bin Mûsâ, Ebû Serv, Abdullah Dârimî, Muhammed bin

Ali bin Meymûn-i Rakkî, Abbâs bin Abdullah-ı Sîndî, Ömer bin Mensûr-ı Nesâî, Zühlî, Ebû Hâtem, Ebû Bekr-i Esrim, Harb-i Kirmanî, Ahmed bin Hanbel, Hasen bin Muhammed Za'ferânî, Ebû Zür'a Dımeşkî, Muhammed bin Ali bin Zeyd-i Sâig, Beşîr bin Mûsâ, Ahmed bin Hâlid-i Halebî ve diğer muasır âlimler hadîs-i şerîf rivâyet ettiler. Ahmed bin Necdet bin Uryan ve Hemmâr ise "Sünen"in tamamını rivâyet ettiler.

Sa'îd bin Mensûr hazretleri, Enes bin Mâlik'in (radıyallahü anh) "Resûlullaha (aleyhisselâm) on sene hizmetçilik ettim. Bana bir kerre "üf" demedi. "Şunu niçin böyle yaptın, bunu niçin yapmadın?" buyurmadı." dediğini rivâyet etti.

Sa'îd bin Mensûr (radıyallahü anh), Hâlid bin Abdullah'dan nakleder Sahâbe-i kiramdan (r.anhüm) en son vefât eden Ebû Tufeyl'den (radıyallahü anh) "Resûlullahı (aleyhisselâm) gördün mü?" diye sordum. "Evet, beyaz, sevimli yüzlü idi" cevâbını verdi.

Rivâyetlerinden ba'zıları: Resûlullahı (aleyhisselâm) buyurdular ki;

"Şüphesiz ki, bana malı ve sohbeti husûsunda insanların en cömerdi Ebû Bekr'dir. Ben dost edinecek olsaydım, mutlaka Ebû Bekr'i dost ittihaz ederdim."

"Siz salevât okuyunuz. Salevâtınız, nerede olursanız olunuz bana ulaşır."

"Hasta ziyâreti yapan, geri dönünceye kadar Cennetin hurmalık yolundadır."

Birçok eser te'lîf eden Sa'îd bin Mensûr hazretlerinin "Sünen"i ve "Tefsîr"i meşhûrdur.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Mu'cem-ül-müellifîn cild-4, sh. 232

2) Tehzîb-üt-tehzîb cild-4, sh. 89

3) Mîzân-ül-i'tidâl cild-2, sh. 159

4) Tezkiret-ül-huffâz cild-2, sh. 416

5) Tabakât-ül-kübrâ cild-6, sh. 376

6) Keşf-üz-zünûn cild-1, sh. 449

7) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 62